

LEGISLATÍVNE PREKÁŽKY KOMERCIALIZÁCIE DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA NA PÔDE SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED PO JEJ TRANSFORMÁCII V ROKU 2022

ABSTRAKT Transformácia výskumných ústavov a centier Slovenskej akadémie vied (SAV) na verejné výskumné inštitúcie (VVI) v roku 2022 predstavuje zavŕšenie dlhoročného transformačného procesu, ktorý sa legislatívne začal už pred 8 rokmi, v roku 2014, a ideovo ešte skôr, pred približne 14 rokmi v roku 2008. Nový právny rámec na jednej strane odstránil viaceré doterajšie legislatívne prekážky, ktoré úplne bránili v komercializácii duševného vlastníctva ako výsledku výskumu a inovácií v prostredí SAV. Na druhej strane, aj s ohľadom na spomenutý historický dlh, by mohla legislatíva napomôcť efektívny transfer technológií oveľa významnejšie. Niektoré konkrétne návrhy sú prezentované v tomto príspevku.

ABSTRACT The transformation of research institutes and centres of the Slovak Academy of Sciences (SAS) into public research institutions (PRI) in 2022 represents a completion of a long-term transformation process that began legislatively 8 years ago, in 2014, and ideologically even earlier, approximately 14 years ago, in 2008. The new legal framework on the one hand, removed several previous legislative obstacles that fully prevented a commercialization of intellectual property as a result of research and innovation in

the environment of the SAS. On the other hand, even with regard to the mentioned historical debt, the legislation could help the effective technology transfer much more significantly. Some specific suggestions are presented in this post.

ÚVOD

„Nová kapitola v dejinách SAV“¹, takto nazval transformáciu Slovenskej akadémie vied jej predseda, prof. Pavol Šajgalík, pri príležitosti prijatia spresňujúcej legislatívy v septembri 2021, ktorá nadväzovala na základnú legislatívu z roku 2017. K úplnému zavŕšeniu procesu transformácie následne došlo 1. januára 2022 zápisom všetkých 47 organizácií SAV do registra verejných výskumných inštitúcií (VVI).² Očakávaná všetkých zainteresovaných boli – a naďalej sú – veľké. Citovať možno Ľudovíta Paulisa, PhD., štátneho tajomníka Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR: „Zmenou právnej formy centier a ústavov SAV sa umožní efektívnejšie využívanie duševného vlastníctva ako aj flexibilnejšie kreovanie nových partnerstiev a spoluprác so súkromným sektorom a vysokými školami. To znamená aj predpoklad nárastu súkromných investícií do výskumu a vývoja a vyššiu produktivitu reálne uplatniteľných výsledkov.“³ Cieľom tohto príspevku

nie je hodnotenie, či a v akej miere dochádza k reálnemu naplneniu týchto ambícií, to autor prenecháva povolanejším. Predmetom nášho záujmu je „len“ aktuálne nastavenie legislatívneho prostredia, v ktorom už transformované ústavy a centrá SAV uskutočňujú aktivity v oblasti transferu technológií, so zameraním na podmienky a obmedzenia pri disponovaní s duševným vlastníctvom za účelom jeho komercializácie. Tejto téme sa autor venoval už v roku 2020,⁴ keď transformácia SAV bola smutným príkladom nedotiahnutého projektu⁵ a register VVI bol prázdny. Kým vtedy sme na danú tému nazerali najmä cez všeobecnú legislatívu vzťahujúcu sa na rozpočtové a príspevkové organizácie,⁶ dnes našu pozornosť zameriavame na zákon o VVI⁷ a zákon o SAV⁸ v znení ich posledných noviel z roku 2021.⁹ V záujme zachovania sústredenia výlučne na tému komercializácie duševného vlastníctva, nie je naším zámerom ani načrtnutie všeobecného právneho a inštitucionálneho prehľadu ohľadne VVI. K súvisiacim témam odbočíme len vtedy, keď to bude nevyhnutné.

NIEKOL'KO DOBRÝCH SPRÁV A JEDNA HORŠIA

Aktuálny legislatívny rámec, v ktorom ústavy a centrá SAV transformované do VVI uskutočňujú aktivity v oblasti transferu technológií (tzn. stav po 1. januári 2022), je diametrálne odlišný od legislatívneho rámca, ktorý pre organizácie SAV platil dovtedy (tzn. do 31. decembra 2021). A je potrebné zároveň jednoznačne uviesť, že dnešný právny stav je aj výrazne priaznivejší a vhodnejší, zrejme nielen pre komercializáciu duševného vlastníctva na pôde SAV. Prechodom do režimu VVI boli odstránené tie najzásadnejšie, principiálne legislatívne prekážky, najmä nemožnosť licencovania či prevodov duševného vlastníctva, ktoré bolo majetkom štátu a nie majetkom jednotlivých organizácií SAV. Zlepšili sa aj zákonné podmienky podnikania VVI v porovnaní s podnikaním rozpočtových a príspevkových organizácií. Aj podľa zákona o VVI síce naďalej platí, že náklady na podnikateľskú činnosť musia byť kryté výnosmi z nej, avšak toleruje sa účtovná strata počas dvoch po sebe idúcich kalendárnych rokov;

ak však strata pretrváva aj tretí rok, VVI musí podnikateľskú činnosť ukončiť.¹⁰ V porovnaní s tým, rozpočtová alebo príspevková organizácia je povinná ukončiť podnikateľskú činnosť hneď nasledujúci rok po prvej účtovnej strate, ktorá sa sleduje už k 30. septembru.¹¹ A ďalšou dobrou správou je, že na rozdiel od stavu do 31. decembra 2021, organizácie SAV ako VVI sú oprávnené zakladať ďalšie právnické osoby, a to za podmienok vymedzených zákonom.¹² Všetko sú to nepochybne podstatné, dlhodobo očakávané a veľmi vítané zlepšenia legislatívneho rámca pre transfer technológií na pôde SAV.

Na druhej strane – a to je horšia správa – ani súčasná právna úprava nie je dokonalá. Napriek zreteľnému úsiliu a dlhodobej príprave aj po transformácii organizácií SAV na VVI možno v zákone o SAV a zákone o VVI identifikovať niektoré prekážky komercializácie duševného vlastníctva. V porovnaní však so závažnosťou predchádzajúcich legislatívnych prekážok (tzn. do 31. decembra 2021) už nehovoríme o fatálnych obmedzeniach, ktoré by úplne bránili realizácii inovatívnych projektov s komerčným sektorom. Aktuálne identifikované prekážky v zákone o VVI spočívajú skôr v existencii právnych rizík a „strašiakov“, tak z pohľadu VVI, ako aj ich zmluvných partnerov. Keď spomíname nedokonalosti právnej úpravy, nemali by sme zabudnúť ani na to, čo v zákonoch nenájdeme, ale ak by to tam bolo, prispelo by to efektívnosti transferu technológií. Celková úroveň závažnosti súčasných prekážok je objektívne rádovo nižšia, ale ignorovať ich neodporúčame.

Platí teda to, čo sme už v roku 2020 uviedli v našom príspevku: „Z hľadiska nakladania s duševným vlastníctvom, podnikania a zakladania nových subjektov by bolo uplatňovanie zákona o VVI určite posunom vpred. To bez ďalšieho neznamená, že by zákon č. 243/2017 Z. z. bol pre SAV „samospasiteľný“ a že by sa v prostredí SAV vyriešili všetky legislatívne problémy súvisiace s transferom technológií. V každom prípade by však išlo o „odblokovanie“ súčasného, až absurdného stavu, ktorý sme v úvode tohto príspevku nazvali „právnym (ne)poriadkom“.

KOMERCIALIZÁCIA DUŠEVNÉHO VLASTNÍCTVA PODĽA ZÁKONA O VVI

Majetkom VVI sú popri hnutelných veciach a nehnuteľnostiach aj pohľadávky a iné majetkové práva,¹³ kam by sme mohli zaradiť aj práva duševného vlastníctva, čo zodpovedá aj súkromnoprávnej koncepcii,¹⁴ na ktorú správne odkazuje aj dôvodová správa k novelizácii zákona o VVI (zákonom č. 346/2021 Z. z.).¹⁵ Zákon o VVI definuje špecifickú kategóriu majetku VVI, a to prioritný majetok (ide v zásade o nehnuteľnosti a finančné prostriedky za ne získané), kde platí najprísnejší zákonný režim. Okrem iného sa na zmluvné dispozície s prioritným majetkom vyžaduje nielen predchádzajúci súhlas dozornej rady a zakladateľa (SAV), ale aj predchádzajúci súhlas Ministerstva financií SR, resp. v prípadoch nad 25 000,- eur dokonca súhlas vlády SR.¹⁶ Per definitionem je však evidentné, že práva duševného vlastníctva s určitosťou do prioritného majetku nespádajú, čo by ani nebolo adekvátne a vlastne by to znefunkčnilo komercializáciu duševného vlastníctva na pôde SAV.

Nakladanie s duševným vlastníctvom, resp. s právami duševného vlastníctva, teda spadá do všeobecného režimu „neprioritného“ majetku. Pozitívnu správou je, že sa neuplatňuje inštitút trvalo resp. dočasne nepotrebného majetku,¹⁷ ktorý by vo vzťahu k duševnému vlastníctvu ani nedával dobrý zmysel. Navyše sa možno oprieť aj o explicitné vylúčenie tohto špecifického obmedzenia (§ 33 zákona o VVI), ktoré sa nevzťahuje na nakladanie s „neprioritným“ majetkom VVI, pri ktorom dochádza k plneniu záväzkov v rámci predmetu hlavnej činnosti VVI alebo jej oprávnení, vrátane výskumu a inovácií. Takéto explicitné vylúčenie bolo do zákona o VVI (§ 32 ods. 5) zavedené novelizáciou č. 346/2021 Z. z. v záujme vyššej flexibility a predchádzania „neželanému zužujúcemu výkladu“, ako uvádza dôvodová správa.

Na nakladanie s duševným vlastníctvom VVI sa nevyžaduje predchádzajúci súhlas zakladateľa (SAV). Takýto záver vyplýva z ustanovenia § 35 ods. 1 zákona o VVI, ktorý obsahuje taxatívny výpočet takýchto prípadov a kde právne úkony smerujúce k dispono-

vaniu s duševným vlastníctvom nenájdeme. Hypoteticky by takýmto úkonom mohlo byť darovanie (§ 35 ods. 1 písm. b) zákona o VVI), čo by však bolo z komercializačného hľadiska pomerne neštandardné a je otázne, či by k nemu dala súhlas dozorná rada, ktorá je povinná tak nespraviť v prípade, ak je navrhovaný úkon v rozpore s požiadavkou na riadne a hospodárne využívanie majetku VVI (§ 35 ods. 6 zákona o VVI). Na druhej strane z hľadiska prekročenia zákonom predpokladanej finančnej hodnoty transakcie 30 x 1700,- eur (§ 35 ods. 1 písm. d) v spojení s § 35 ods. 4 zákona o VVI), kedy sa vyžaduje predchádzajúci súhlas zakladateľa (SAV), opäť sa uplatňuje explicitné vylúčenie v zmysle § 32 ods. 5 zákona o VVI.

Na nakladanie s duševným vlastníctvom VVI sa vyžaduje predchádzajúci súhlas dozornej rady. Zákon o VVI v § 35 ods. 3 písm. f) výslovne rozoznáva tri spôsoby nakladania s duševným vlastníctvom VVI: (i) dohodu o spolumajiteľstve práv k predmetom duševného vlastníctva medzi VVI a jej zamestnancami alebo inými oprávnenými osobami,¹⁸ (ii) dohodu o postúpení práva duševného vlastníctva VVI alebo o jeho scudzení (presnejšie o jeho prevode) a (iii) dohodu o poskytnutí licencie – presnejšie licenčnú zmluvu – na používanie predmetov duševného vlastníctva VVI. Tieto tri okruhy dohôd, resp. zmlúv by pri adekvátnej interpretácii mali dostatočne pokrývať praktické potreby VVI pri komercializácii duševného vlastníctva. A na uzavretie akejkoľvek z nich zákon vyžaduje predchádzajúci súhlas dozornej rady, a to dokonca pod následkom absolútnej neplatnosti, čím sa podrobnejšie zaoberáme v ďalšej časti tohto príspevku. Pre úplnosť je vhodné uviesť, že z hľadiska prekročenia zákonom predpokladanej finančnej hodnoty transakcie 16 x 1 700,- eur (§ 35 ods. 3 písm. a) v spojení s § 35 ods. 4 zákona o VVI), kedy sa vyžaduje predchádzajúci súhlas zakladateľa (SAV), opäť sa uplatňuje explicitné vylúčenie v zmysle § 32 ods. 5 zákona o VVI, ako sme už uvádzali vyššie v súvislosti so súhlasom zakladateľa (SAV).

ČO V ZÁKONE O VVI CHÝBA

V zákone o VVI absentujú aspoň rámcové pravidlá dobrej praxe na stanovenie výšky a štruktúry licenč-

ných odmien a iných finančných plnení pri nakladaní s duševným vlastníctvom VVI. Využívať by sa mali štandardné metódy pre stanovenie všeobecnej hodnoty nehmotného majetku znaleckým posudkom, pričom by sa mohli rozlišovať typické situácie, či ide o translatívny prevod práv alebo o udelenie licencie (výlučnej alebo nevýlučnej). Okruh prípadných výnimiek by mal byť vecne odôvodnený a uzavretý. Z tohto pohľadu sa ustanovenie § 35 ods. 7 zákona o VVI javí ako nedostatočné: „Ak ide o právny úkon podľa odseku 3 a nie je známa výška peňažného plnenia, hodnota majetku sa stanovuje znaleckým posudkom.“ Aj z dôvodovej správy,¹⁹ ktorá v tejto súvislosti uvádza verejnú obchodnú súťaž, vyplýva, že toto pomerne vágne ustanovenie nebolo koncipované s ohľadom na nakladanie s predmetmi duševného vlastníctva. Navyše, pre znalca do úvahy prichádza viacero metód oceňovania duševného vlastníctva, najmä nákladová metóda, metóda licenčnej analógie alebo metóda kapitalizácie odčerpateľných zdrojov, ktoré však vo výsledku môžu viesť a spravidla aj vedú k výrazne rozdielnym hodnotám.²⁰

Pre porovnanie do pozornosti možno dať aj ekvivalentnú českú reguláciu:²¹ „Zcizí-li veřejná výzkumná instituce majetek, je povinna sjednat cenu ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá; bezúplatně lze majetek zcizit pouze ve veřejném zájmu.“. Určovanie obvyklej ceny má v Českej republike svoje záväzné pravidlá, i keď môže byť vo vzťahu k bežne nedostupným predmetom, akými sú aj predmety duševného vlastníctva, spojené s objektívnymi ťažkosťami, ako ilustruje aj judikatúra českých súdov.²³

Pokiaľ ide o licencovanie, ako najčastejší spôsob komercializácie duševného vlastníctva,²⁴ zaslúži si, aby sa mu venovala osobitná pozornosť. Všeobecne akceptovaným štandardom²⁵ je nastavenie licenčnej odmeny tak, aby zahŕňala dohodnutý percentuálny podiel z výnosov (príjmov), ktoré nadobúdateľ licencie získal z používania²⁶ licencovaného predmetu duševného vlastníctva (angl. royalties). Tento štandard by mal byť podľa nášho názoru pre VVI povinný v prípade, ak sa má udeliť výlučná licencia, ktorú definujú osobitné zákony v oblasti priemyselného vlastníctva.²⁷ Udelením výlučnej licencie sa VVI ob-

medzuje, nakoľko počas jej trvania a v jej rozsahu už nemôže udeliť licenciu ďalším prípadným záujemcom, i keď by ponúkali atraktívnu licenčnú odmenu. A ak dôjde k neželanej situácii, že nadobúdateľ udelenú výlučnú licenciu riadne nevyužíva, VVI sa môže ocitnúť v pasci: na jednej strane nesmie udeliť žiadnu ďalšiu licenciu a na druhej strane z už udelenej licencie jej neplynú očakávané príjmy. Vhodné riešenie je už dlhšie známe v oblasti autorského práva a spočíva v zákonom oprávnení autora odstúpiť od licenčnej zmluvy.²⁸

Z týchto dôvodov odporúčame doplnenie niekoľkých nových odsekov do § 35 (de lege ferenda):

„(8) Ak ide o právny úkon podľa odseku 3 písm. f), VVI nesmie dohodnúť nižšiu odplatu (licenčnú odmenu), ako je všeobecná hodnota prevádzaných predmetov duševného vlastníctva (všeobecná hodnota licencie) stanovená znaleckým posudkom. Znalec je povinný v znaleckom posudku zdôvodniť výber použitej metódy.

(9) Ak chce VVI udeliť výlučnú licenciu na používanie predmetov duševného vlastníctva, je povinná v dohodnutej výške licenčnej odmeny zohľadniť aj výnosy nadobúdateľa výlučnej licencie, a to počas celého trvania výlučnej licencie.

(10) VVI je oprávnená odstúpiť od licenčnej zmluvy, ktorou bola udelená výlučná licencia, alebo je oprávnená výlučnú licenciu jednostranne vyhlásiť za nevýlučnú, ak

a) nadobúdateľ výlučnej licencie, aj napriek predchádzajúcej písomnej výzve VVI, ani po uplynutí jedného roka od nadobudnutia účinnosti licenčnej zmluvy nevyužíva výlučnú licenciu dohodnutým spôsobom alebo v dohodnutom rozsahu a

b) nevyužívanie výlučnej licencie podľa písmena a) nie je spôsobené okolnosťami na strane VVI.“

Prirodzene, nejde a ani nemá ísť o finálne formulácie. Naším cieľom je tu skôr pomenovať chýbajúce základné pravidlá dobrej praxe. Nie je potrebné a ani vhodné, aby zákon „natvrdo“ a podrobne reguloval všetky aspekty komercializačného procesu, vyjednávanie s partnermi a konkrétne nastavenie licenčných

podmienok. Na druhej strane nie je želaný ani druhý extrém, keď je pre VVI ako adresátov právnej úpravy ponechaná úplná voľnosť aj tam, kde objektívne existuje verejný záujem na hospodárnom nakladaní s majetkom VVI²⁹ v súlade so zavedenou dobrou praxou. Určitý priestor na podzákonnú reguláciu ponúkajú vnútorné predpisy VVI, ktorým sa venujeme v nasledujúcej časti tohto príspevku.

VNÚTORNÉ PREDPISY

Aktuálne má SAV prijaté Zásady SAV na uplatnenie, ochranu a využívanie práv k priemyselnému vlastníctvu organizácií zriadených Slovenskou akadémiou vied,³⁰ z marca 2021 (ďalej ako „Zásady“), tzn. ešte z obdobia pred transformácie organizácií SAV na VVI (od 1. januára 2022). Oceňujeme ambíciu SAV transparentne nastaviť pravidlá pre všetky organizácie SAV aj v oblasti komercializácie duševného vlastníctva. Neušlo tiež našej pozornosti, že v decembri 2021 bol schválený nový Štatút SAV,³¹ ktorý v čl. XXII medzi vnútorné predpisy SAV zaradil aj „písm. r) zásady akadémie na uplatnenie, ochranu a využívanie práv k priemyselnému vlastníctvu organizácií akadémie“, ktoré schvaľuje predsedníctvo SAV a podpisuje predseda SAV (čl. XXIII ods. 16 Štatútu SAV). Samotný zákon o SAV neobsahuje vlastné zákonné pravidlá tvorby a prijímania vnútorných predpisov SAV (s výnimkou Štatútu SAV), ale v celom rozsahu zveruje túto reguláciu do podzákonnej roviny, a to práve prostredníctvom Štatútu SAV.³²

Bod 1.3 Zásad znie: „Predmetom Zásad je stanovenie práv a povinností organizácií SAV a ich zamestnancov pri nakladaní s predmetmi priemyselného vlastníctva v správe organizácií SAV, predovšetkým práv a povinností, ktoré súvisia so vznikom, s oznámením, so správou a s využívaním tohto priemyselného vlastníctva.“

Bod 1.4 Zásad znie: „Zásady schvaľuje Predsedníctvo Slovenskej akadémie vied a sú záväzné pre všetky organizácie zriadené SAV. Organizácie SAV sú povinné najneskôr do troch (3) mesiacov od účinnosti týchto Zásad upraviť svoje vlastné vnútorné predpisy tak, aby neboli v rozpore s týmito Zásadami.“

Bod 1.5 Zásad znie: „Na špecializované a servisné organizácie (§ 20 Zákona č. 133/2002 Z. z. Zákon o Slovenskej akadémii vied) sa ustanovenia týchto Zásad vzťahujú do tej miery, do akej sú pre ne relevantné.“

Podľa nášho názoru by (!) týmto spôsobom bola zabezpečená tzv. normatívna záväznosť³³ Zásad ako vnútorného predpisu SAV voči vedúcim zamestnancom (manažérom), ako aj voči organizáciám SAV (ústavom a centráram), ale len v prípade, ak by nedošlo k transformácii organizácií SAV na VVI (od 1. januára 2022). Transformácia je však realitou a tak je potrebné zohľadniť nový právny rámec, definovaný zákonom o VVI.

Zákon o VVI je v súčasnosti jedinou zákonnou reguláciou vzájomných vzťahov medzi SAV a jej bývalými organizáciami, dnes VVI. Zo zákona o SAV boli s účinnosťou od 1. januára 2022, keď došlo k transformácii, úplne vypustené dovtedajšie ustanovenia tretej časti s názvom „Organizácie“ (pôvodné § 15 až 20) a boli nahradené vecne nesúvisiacimi ustanoveniami o vedeckej kvalifikácii výskumných pracovníkov (nové § 15 až 17). Niektoré ustanovenia (§ 18 až 20) zo zákona o SAV tak vypadli úplne.

V súvislosti s vnútornými predpismi je hlavný problém v tom, že zákon o VVI obsahuje relatívne podrobnú právnu úpravu (§ 37 a 38), ktorá obsahuje taxatívny výpočet vnútorných predpisov, ktoré povinne vydáva VVI (§ 37 ods. 1) a ktoré môže vydať VVI (§ 37 ods. 2). Nenájde sa tu, žiaľ, žiadny vnútorný predpis z oblasti transferu technológií alebo komercializácie duševného vlastníctva. To obdobne platí pre taxatívny výpočet vnútorných predpisov, ktoré vydáva zakladateľ, tzn. SAV (§ 38 ods. 1), z ktorých niektoré sa podľa rozhodnutia zakladateľa (SAV) môžu vzťahovať na všetky VVI v zakladateľskej pôsobnosti SAV (§ 38 ods. 2). Zakladateľ síce môže vydávať aj vzorové vnútorné predpisy (§ 38 ods. 3), ktorými však môžu byť výlučne len a) volebný a nominačný poriadok na funkciu člena správnej rady, b) volebný a nominačný poriadok na funkciu člena vedeckej rady, c) pravidlá tvorby rozpočtu, d) vnútorný predpis pre organizačné zložky VVI. Opäť, ani tu nenájde sa žiadny vnútorný predpis z oblasti transferu technológií ale-

bo komercializácie duševného vlastníctva.

Prírodné, realita je taká, že niektoré ústavy a centrá SAV, v súčasnosti už VVI, majú svoje vlastné vnútorné predpisy z oblasti transferu technológií alebo komercializácie duševného vlastníctva.³⁴ Ide však o staršie dokumenty, ktoré nezohľadňujú aktuálny stav ani „vzorové“ Zásady a ani zákon o VVI. Väčšina ústavov a centier SAV však v súčasnosti nemá zverejnený žiadny vnútorný predpis z oblasti transferu technológií alebo komercializácie duševného vlastníctva. Ponúkajú sa k tomu v zásade dve vysvetlenia: buď daná VVI jednoducho automaticky prevzala zoznam vnútorných predpisov z § 37 zákona o VVI, čo ťažko možno kritizovať, alebo oblasti transferu technológií a komercializácie duševného vlastníctva daná VVI neprikladá náležitú pozornosť, čo v prípade niektorých VVI, najmä z oblasti vedy o spoločnosti,³⁵ by bolo tiež pochopiteľné.

Možno dať do pozornosti, že ekvivalentná česká zákonná regulácia,³⁶ neobsahuje taxatívny, ale len exemplifikačný výpočet vnútorných predpisov, ktoré české VVI vydávajú, čo je vyjadrené slovom „zejména“ (slov. najmä).

V každom prípade, aj dnes platí naše upozornenie ešte z marca 2021:³⁷ „Keďže sa opätovne rozbieha proces transformácie organizácií SAV na VVI, a to zrejme už od 1. 1. 2022, bolo by vhodné využiť momentum a navrhnúť novelizáciu § 37 a 38 zákona o VVI v tom zmysle, aby SAV mohla vydať vnútorný predpis v oblasti transferu technológií a duševného vlastníctva ako vzorový vnútorný predpis pre VVI, ktoré budú povinné zosúladiť s ním svoje vlastné vnútorné predpisy.“ Nestihlo sa v roku 2021, verím, že by sa mohlo stihnúť v roku 2022 alebo 2023.

Vo vzťahu k vnútorným predpisom VVI a SAV teda možno uzavrieť, že aktuálna právna úprava v zákone o VVI nenapomáha prijatiu a zosúladiť vnútorných predpisov jednotlivých VVI v oblasti transferu technológií a komercializácie duševného vlastníctva. Zmeniť tento stav by bolo možné len doplnením takéhoto vnútorného predpisu medzi (i) tie, ktoré môže SAV označiť ako priamo záväzné pre všetky VVI v zakladateľskej pôsobnosti SAV (§ 38 ods. 1 zá-

kona o VVI) alebo medzi (ii) tie, ktoré môžu byť vzorové (§ 38 ods. 4 zákona o VVI). Samotná SAV by sa mala rozhodnúť, ktorá z týchto dvoch alternatív je v prostredí SAV vhodnejšia. Z externého pohľadu sa javí, že by to mala byť priama záväznosť jedného vnútorného predpisu SAV pre všetkých 47 VVI. Obsahovo dobrým základom – po náležitom prispôbení – by boli aktuálne Zásady z marca 2021.

STRAŠIAK NEPLATNOSTI

Najprv niekoľko citácií zo zákonov a malý právny exkurz.

Ustanovenie § 32 ods. 4 zákona o VVI znie: „Verejná výskumná inštitúcia nesmie so svojím majetkom nakladať inak ako postupom podľa tohto zákona; inak je príslušný právny úkon neplatný. Všetky právne úkony spojené s nakladaním s majetkom verejnej výskumnej inštitúcie musia mať písomnú formu, inak sú neplatné.“

Ustanovenie § 35 ods. 5 zákona o VVI znie: „Právne úkony podľa odseku 1 sú bez predchádzajúceho písomného súhlasu dozornej rady a zakladateľa neplatné. Právne úkony podľa odseku 3 sú bez predchádzajúceho písomného súhlasu dozornej rady neplatné.“

Ustanovenie § 43 ods. 6 zákona o VVI znie: „Právny úkon týkajúci sa nakladania s majetkom, ktorý nebol urobený v súlade s obmedzeniami a postupom, ktoré vyžaduje tento zákon, je neplatný.“

Ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka znie: „Neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.“

Ustanovenie § 42 Občianskeho zákonníka znie: „Ak pre neplatnosť právneho úkonu vznikne škoda, zodpovedá sa za ňu podľa ustanovení tohto zákona o zodpovednosti za škodu.“

Ustanovenie § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka znie: „Uhrádza sa skutočná škoda a to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk).“

Ustanovenie § 268 Obchodného zákonníka znie: „Kto spôsobil neplatnosť právneho úkonu, je povinný nahra-

dit' škodu osobe, ktorej bol právny úkon určený, ibaže táto osoba o neplatnosti právneho úkonu vedela. Pre náhradu tejto škody platia obdobne ustanovenia o náhrade škody spôsobenej porušením zmluvnej povinnosti (§ 373 a nasl.).“

Ustanovenie § 379 Obchodného zákonníka znie: „Ak tento zákon neustanovuje inak, nahrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk. Nenahrádza sa škoda, ktorá prevyšuje škodu, ktorú povinná strana v čase vzniku záväzkového vzťahu ako možný dôsledok porušenia svojej povinnosti predvídala alebo ktorú bolo možné predvídať s prihliadnutím na skutočnosti, ktoré v uvedenom čase povinná strana poznala alebo mala poznať pri obvyklej starostlivosti.“

Ustanovenie § 380 Obchodného zákonníka znie: „Za škodu sa považuje tiež ujma, ktorá poškodenej strane vznikla tým, že musela vynaložiť náklady v dôsledku porušenia povinnosti druhej strany.“

Ako potvrdzuje aj dôvodová správa, hovoríme o absolútnej neplatnosti pre rozpor so zákonom (contra legem). Absolútna neplatnosť je najzávažnejšou vadou právneho úkonu. Pôsobí voči každému (erga omnes), od počiatku (ex tunc), súd na ňu prihliada z úradnej moci (ex officio), nemožno ju odstrániť ani dodatočným schválením (ratihabitio), ani odpadnutím vady (convalidatio), pričom nie je relevantné, či zmluvné strany vedeli o tomto rozpore so zákonom (ignorantia legis non excusat) a ani či následne došlo k ďalším zmluvným transakciám (nemo plus iuris). Navyše, poskytnuté plnenie predstavuje bezdôvodné obohatenie, pričom samotná absolútna neplatnosť sa nepremlčuje. Plynutie času čiastočne napráva následky absolútnej neplatnosti prostredníctvom inštitútu vydržania (§ 134 Občianskeho zákonníka), ktorý sa však vzťahuje výlučne na veci z hmotného sveta (hnutelné a nehnuteľné), nie na predmety duševného vlastníctva.

Z uvedeného stručného výkladu o absolútnej neplatnosti vyplývajú pre VVI veľmi vážne závery. Môže byť síce pravdou, že inštitút absolútnej neplatnosti bol do zákona o VVI zavedený s dobrým úmyslom (na ochranu verejného záujmu), ale vo svojich dô-

sledkoch dokáže VVI spôsobiť katastrofálne následky, ktoré môžu končiť až úpadkom VVI s jej následným konkurzom.

Veľa nám tu napovie nasledovný hypotetický príklad.

Ústav SAV „X“ (VVI) uzavrel licenčnú zmluvu so slovenskou firmou „Y“ na exkluzívne využívanie patentovanej technológie, a to vo viacerých európskych krajinách. Išlo o úspešný projekt, ktorý sa realizoval počas viacerých rokov, VVI z neho mala príjmy titulom podielovej licenčnej odmeny rádovo niekoľko stotisíc eur ročne. V súlade s licenčnou zmluvou firma „Y“ udelila sublicencie na využívanie patentovanej technológie viacerým zahraničným partnerom. Dodatočne však vyšlo najavo, že dvom z troch členov dozornej rady VVI expirovalo členstvo v dozornej rade,³⁸ nemali platné príkazné zmluvy,³⁹ a to už v čase, keď dozorná rada dala svoj písomný súhlas s návrhom riaditeľa VVI na uzavretie licenčnej zmluvy.

Po zvážení právnych dôsledkov absolútnej neplatnosti licenčnej zmluvy si v rámci vzájomných rokovaní firma „Y“ uplatnila voči VVI nárok na náhradu škody vo výške zmluvných pokút, ktoré bola povinná zaplatiť svojím zmluvným partnerom pre nedodržanie garancie právnej bezvadnosti oprávnenia udeliť sublicenciu a zároveň nárok na náhradu škody titulom ušlého zisku vo výške zodpovedajúcej nezrealizovanej časti projektu so zahraničnými partnermi, ktorí odstúpili od zmlúv s firmou „Y“ pre takéto podstatné porušenie zmluvy.

Firma „Y“ poukázala na to, že zo strany VVI došlo k porušeniu (nedodržaniu) vyhlásenia VVI o tom, že sú splnené všetky zákonné podmienky na platné udelenie licencie, resp. že toto vyhlásenie VVI sa ukázalo ako nepravdivé.

VVI sa márne pokúšala uplatniť zákonné obmedzenie (limitáciu) zodpovednosti za škodu v zmysle § 379 Obchodného zákonníka s argumentom, že takúto škodu nemohla VVI v čase uzavretia licenčnej zmluvy predvídať ako možný dôsledok porušenia svojej povinnosti, keďže v danom čase zmluvy zahraničných partnerov s firmou „Y“ ešte neboli uzatvorené. VVI ponúkla firme „Y“ novú licenčnú zmluvu, kde bude proces schválenia dozornou radou bezchybný. Navyše, členov dozornej

rady vymenúva zakladateľ (SAV) a nie VVI.

Firma „Y“ sa obrátila na súd so žalobou o náhradu škody rádovo v miliónoch eur.

Súd žalobe vyhovel v celom rozsahu. Odmietol argumentáciu VVI s tým, že garancia platného udelenia licencie predstavuje základný predpoklad realizácie všetkých zmluvných záväzkov vyplývajúcich z licenčnej zmluvy, vrátane využitia oprávnenia firmy „Y“ udeliť sublicenciu tretím osobám (zahraničným partnerom). Súd pritom zdôraznil, že je to VVI, kto navonok nesie zodpovednosť za kreovanie dozornej rady a jej riadne fungovanie. Pochybenia v tomto smere nemôžu mať negatívny vplyv na druhú zmluvnú stranu (firmu „Y“). Ak nedostatky v kreovaní dozornej rady VVI boli prípadne spôsobené (aj) zakladateľom VVI (tzn. SAV), ktorý včas nevymenoval členov dozornej rady a nezabezpečil tak jej kontinuitu, resp. ak prípadne došlo aj k pochybeniu samotných členov dozornej rady, ide stále o dôvod neplatnosti licenčnej zmluvy vo sfére VVI ako zmluvnej strany, bez možnosti vplyvu firmy „Y“ ako druhej zmluvnej strany.

Pokiaľ ide o predvídateľnosť, súd poukázal aj na odbornú literatúru:⁴⁰ „Predvídateľnosť škody sa v konečnom dôsledku posudzuje objektívne bez ohľadu na to, či povinný škodu predvídal alebo mohol predvídať, pretože právne relevantné je to, či škodu bolo možné objektívne predvídať s prihliadnutím na skutočnosti, ktoré mala povinná strana poznať pri obvyklej starostlivosti, teda starostlivosti, ktorú je možné objektívne požadovať.“

VVI súdny spor právoplatne prehrala a jej riaditeľ podal návrh na vyhlásenie konkurzu.

Tento fiktívny príklad má slúžiť na lepšie porozumenie „kaskádovitej“ závažnosti následkov absolútnej neplatnosti právneho úkonu, ktorá by negatívne zasiahla všetkých zainteresovaných partnerov v projekte, ktorí nemusia mať o nedostatku súhlasu dozornej rady žiadnu vedomosť, tzn. môžu byť dobromyseľní.

Nevylučujeme, že čiastočné riešenie na elimináciu tohto rizika následkov absolútnej neplatnosti by bolo možné nájsť vo voľbe práva (lex electa), ktorým by

bol právny poriadok inej krajiny ako SR. To však nemusí byť realizovateľné vždy, keďže voľba práva prichádza do úvahy najmä v prípade zahraničných partnerov. Navyše, zmluvné strany by tu mohli naraziť: totiž „zneplatňujúce“ ustanovenia zákona o VVI by celkom dobre mohli byť považované za „ustanovenia, od ktorých sa nemožno odchyliť dohodou“.⁴¹

V každom prípade, zmluvní partneri budú od VVI zrejme požadovať účinné garancie, že na uzavretie licenčnej zmluvy boli splnené všetky zákonom vyžadované náležitosti, podmienky a udelené príslušné súhlasy. Namiesto je preto zavedenie a dôsledná implementácia efektívnych kontrolných mechanizmov v rámci jednotlivých inšancií VVI.

De lege ferenda by sme pred režimom absolútnej neplatnosti v prípade absencie povinného súhlasu dozornej rady uprednostnili režim neúčinnosti zmluvy. Na jednej strane by tak bol nedostatok súhlasu dozornej rady napravitel'ny (konvalidovateľný) a nepriaznivé následky, najmä škodové, resp. z bezdôvodného obohatenia, by tak boli odvrátiteľné. Zákon o VVI by mohol obsahovať lehotu (napr. 6 mesiacov), v ktorej by dozorná rada mohla udeliť dodatočný súhlas (s účinkami od počiatku). Táto lehota by sa mala počítať od momentu, keď sa o dôvode neúčinnosti zmluvy dozvie alebo mohla dozvedieť druhá zmluvná strana, samozrejme, za predpokladu jej dobromyseľnosti. Možno v tomto smere poukázať na inšpiratívne legislatívne riešenie zahrnuté v pracovnej verzii návrhu nového Občianskeho zákonníka, ktorú v rámci rekodifikačných prác zverejnila pracovná skupina pod gesciou Ministerstva spravodlivosti SR, konkrétne na § 105 až 110.⁴²

Po novelizácii zákona o VVI by vykonanie právneho úkonu bez obligatórneho súhlasu dozornej rady, resp. zakladateľa mohlo byť sankcionované ako správny delikt. Podľa nášho názoru by mohlo ísť o vhodný nástroj, ktorý by na jednej strane pôsobil preventívne (hrozba pokuty s možnosťou jej prípadného zosobnenia) a na druhej strane by vznikol aj priestor na dodatočnú nápravu s následnou možnosťou zastavenia konania o uložení pokuty.⁴³ Postačovalo by vhodné doplniť ustanovenie § 42 zákona o VVI.

STRAŠIAK ZVEREJŇOVANIA

Spolu s transformáciou zo štátnych rozpočtových a príspevkových organizácií na VVI nastali zmeny v režime povinného zverejňovania, a to podľa zákona o VVI, ako aj podľa zákona o slobode informácií.⁴⁴ V záujme transparentnosti VVI zákon o VVI v § 2 ods. 3 výslovne nariaduje, aby každá VVI zverejňovala informácie o výsledkoch svojej činnosti, a to vo výročnej správe a tiež na Centrálnom informačnom portáli pre vedu, techniku a inovácie.⁴⁵ Ďalej je VVI povinná zriadiť a aktualizovať webové sídlo a na ňom zverejňovať zakladaciu listinu vrátane jej zmien a úplného znenia, vnútorné predpisy verejnej výskumnej inštitúcie vrátane ich úplného znenia, meno a priezvisko riaditeľa a meno a priezvisko vedúceho organizačnej zložky. Platí pritom výnimka, ktorej znenie bolo precizované zákonom č. 346/2021 Z. z.: nesprístupniť informácie z materiálov, ktoré sú predmetom rokovania správnej rady, vedeckej rady alebo dozornej rady, alebo zo zápisníc zo zasadnutí týchto orgánov, ak by v dôsledku ich sprístupnenia mohla vzniknúť ujma na právach alebo právom chránených záujmoch VVI. Tým nie je dotknuté sprístupňovanie informácií podľa zákona o slobode informácií, pričom zákon o VVI tu v poznámke pod čiarou odkazuje na § 3 ods. 2 zákona o slobode informácií.

Na rozdiel od samotnej SAV, ktorá je právnickou osobou založenou zákonom (§ 2 ods. 2 zákona o slobode informácií), jednotlivé VVI sú právnickými osobami, ktoré založila SAV (§ 2 ods. 3 zákona o slobode informácií). Rozsah informácií, ktoré sú povinné VVI sprístupňovať, je tak výrazne užší: „Povinná osoba podľa § 2 ods. 3 sprístupní iba informácie o hospodárení s verejnými prostriedkami, nakladaní s majetkom štátu, majetkom vyššieho územného celku alebo majetkom obce, o životnom prostredí,³⁰⁾ o úlohách alebo odborných službách týkajúcich sa životného prostredia a o obsahu, plnení a činnostiach vykonávaných na základe uzatvorenej zmluvy.“

Na otázku, či VVI je povinná zverejňovať svoje zmluvy, nie je jednoduchá odpoveď. Je potrebné vychádzať zo znenia § 5a ods. 2 zákona o slobode informácií: „Povinne zverejňovaná zmluva je aj písomná

zmluva, ktorú uzaviera povinná osoba podľa § 2 ods. 3, v ktorej má štát alebo povinná osoba podľa § 2 ods. 1 a 2 výlučnú účasť alebo v ktorej majú štát a povinná osoba podľa § 2 ods. 1 a 2 spoločne výlučnú účasť alebo v ktorej majú štát a viaceré povinné osoby podľa § 2 ods. 1 a 2 spoločne výlučnú účasť a ktorá sa týka nakladania s jej majetkom; to neplatí, ak je zmluva uzatvorená v bežnom obchodnom styku v rozsahu predmetu podnikania alebo činnosti zapísanej v obchodnom registri alebo v inej úradnej evidencii.“ SAV má v každej VVI výlučnú účasť a v prípade nakladania s duševným vlastníctvom VVI, ide o nakladanie s jej majetkom. Ide teda o povinne zverejňované zmluvy.

Dalo by sa síce uvažovať aj o tom, že takéto zmluvy sú uzatvárané v „bežnom obchodnom styku“ – i keď presnú definíciu tohto pojmu v zákonoch nenájde – a tiež v rámci činnosti VVI zapísanej v registri VVI. Keďže však formulácia tejto výnimky nie je vôbec jednoznačná a následkom nezverejnenia povinne zverejňovanej zmluvy je jej neúčinnosť a po troch mesiacoch dokonca nevyvrátiteľná domnienka nezavretia,⁴⁶ neodporúčame túto výnimku vôbec aplikovať. Možno tiež poukázať na obdobné neželané situácie, ako sme uvádzali vyššie v súvislosti s neplatnosťou zmlúv pre nedostatok súhlasu dozornej rady.

ZÁVER

Opakujeme, že v porovnaní so závažnosťou predchádzajúcich legislatívnych prekážok (tzn. do 31. decembra 2021) zákon o VVI neobsahuje také obmedzenia, ktoré by úplne bránili realizácii inovatívnych projektov s komerčným sektorom. Aktuálne identifikované prekážky v zákone o VVI spočívajú skôr v existencii právnych rizík a „strašiakov“, tak z pohľadu VVI, ako aj ich zmluvných partnerov, najmä následky absolútnej neplatnosti zmlúv pre chýbajúci súhlas dozornej rady; tu vidíme priestor pre legislatívne „zjemnenie“. Nemali by sme zabudnúť ani na to, čo v zákone o VVI nenájde, ale ak by to tam bolo, prispelo by to efektívnosti transferu technológií. Hovoríme tu najmä o rámcových pravidlách dobrej praxe na stanovenie výšky a štruktúry licenčných odmien a iných finančných plnení pri nakladaní s duševným vlastníctvom VVI. Vhodné by bolo aj doplnenie vnútorného pred-

pisu v oblasti transferu technológií a komercializácie duševného vlastníctva medzi tie, ktoré môže SAV označiť ako priamo záväzné pre všetky VVI v zakladateľskej pôsobnosti SAV.

Poznámky:

Register VVI je dostupný tu <https://regvi.cvtisr.sk/>.

² Tlačová správa MŠVVaŠ SR z 22. septembra 2021, dostupná tu: https://www.sav.sk/?lang=sk&doc=services-news&source_no=20&news_no=9864.

³ Tá istá tlačová správa.

⁴ Pozri aj KLINKA, T.: Legislatívne prekážky efektívneho transferu technológií (najmä vo vzťahu k nakladaniu s duševným vlastníctvom). TTb 1/2020, dostupný tu: https://ttb.sk/wp-content/uploads/2022/03/Stranky-z-VNUTRO_FINAL_TTB1.pdf.

⁵ V prípade záujmu možno čitateľovi odporučiť Záverečnú správu Najvyššieho kontrolného úradu z roku 2018 „Transformácia Slovenskej akadémie vied“, dostupná tu: <https://www.nku.gov.sk/documents/10157/fe31250c-c164-4392-b7d0-3b881ccfb6ff>.

⁶ Najmä zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, dostupný tu: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/523/> a zákon č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu, dostupný tu: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1993/278/>.

⁷ Zákon č. 243/2017 Z. z. o verejnej výskumnej inštitúcii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, dostupný tu: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2017/243/>.

⁸ Zákon č. 133/2002 Z. z. o Slovenskej akadémii vied, dostupný tu: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2002/133/>.

⁹ Zákon č. 346/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 243/2017 Z. z. o verejnej výskumnej inštitúcii a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, dostupný tu: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2021/346/>.

Zákon č. 347/2021 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 133/2002 Z. z. o Slovenskej akadémii vied v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení neskorších predpisov, dostupný tu: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2021/347/>.

¹⁰ Pozri § 24 ods. 11 zákona o VVI.

¹¹ Pozri § 28 zákona č. 523/2004 Z. z.

¹² Pozri § 34 zákona o VVI.

¹³ Pozri § 29 ods. 1 zákona o VVI.

¹⁴ Pozri § 118 a 119 Občianskeho zákonníka.

¹⁵ Pozri odôvodnenie k bodu 45 (§ 32 ods. 5), dôvodová správa k zákonu č. 346/2021 Z. z. je dostupná tu: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=495902>.

¹⁶ Pozri § 31 ods. 4 zákona o VVI.

¹⁷ Pozri § 33 zákona o VVI.

¹⁸ Pod pojmom „dohoda o spolumajiteľstve práv k predmetom duševného vlastníctva“ je potrebné rozumieť aj dohodu o zrušení spolumajiteľstva predmetov priemyselného vlastníctva a o vzájomnom vyrovnaní a tiež dohodu o veľkosti, resp. prevode spolumajiteľských podielov podľa osobitných predpisov.

¹⁹ „Na objektivizáciu určenia hodnoty majetku sa v prípadoch kde postačuje len súhlas dozornej rady, pričom nie je známa výška peňažného plnenia (táto vyplynie napr. z verejnej obchodnej súťaže) vyžaduje znalecký posudok. V prípadoch, ak sa získa súhlas dozornej rady aj zakladateľa, nie je stanovenie hodnoty znaleckým posudkom nevyhnutné. Zároveň pri obchodnej súťaži sa predpokladá, že výška peňažného plnenia z nej bude objektivizovaná aj bez znaleckého posudku.“ Dôvodová správa k zákonu o VVI je dostupná tu: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=439453>.

²⁰ Pozri ilustratívne GAJDOŠOVÁ, Ľ.: Stanovenie hodnoty know-how a prístupy a aspekty ohodnotenia know-how v praxi. Duševné vlastníctvo 4/2020. ÚPV SR, s. 6-17, dostupné tu: https://www.indprop.gov.sk/dv/edv04adfcikbvfcyrecbakdshgw/eDV_2004.pdf a tiež HAVIER, J.: Ohodnocovanie duševného vlastníctva metódou licenčnej analógie. Duševné vlastníctvo 1/2018, ÚPV SR, s. 10-13, dostupné tu: https://www.indprop.gov.sk/tlacoviny/19de5f14b78cd6/eDV_1801.pdf.

²¹ Pozri § 28 ods. 10 zákona č. 341/2005 Sb. verejných výskumných inštituciách, dostupný tu: <https://www.epi.sk/zzcr/2005-341>.

²² Pozri napr. Komentár k určovaniu obvyklé ceny z dielne Ministerstva financií ČR, dostupný tu: https://www.mfcr.cz/assets/cs/media/MFCR_2014-09-25_Komentar-k-urcovani-obvykle-ceny.pdf.

²³ Pozri napr. MICHALOVIČOVÁ, A.: Určenie obvyklej ceny neobvyklej veci. [22.02.2022], <https://www.pravnenoviny.sk/urcenie-obvyklej-ceny-neobvyklej-veci>.

²⁴ Pozri aj RAČKOVÁ, K., GRÓF, M., MURAJDA, T.A., FERIANČEKOVÁ, N.: Transfer technológií na pôde Slovenskej akadémie vied, jeho podpora a úskalia. TTb 1/2021, dostupný tu: <https://ttb.sk/wp-content/uploads/2021/04/SAV.pdf>.

²⁵ Odporúčame publikáciu Successful Technology Licensing, ktorú v roku 2015 vydalo WIPO a ktorá je dostupná tu: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/licensing/903/wipo_pub_903.pdf. Špecificky pre slovenské podmienky je koncipovaná publikácia Duševné vlastníctvo a transfer technológií 3, CVTI SR, 2014, dostupná tu: https://nptt.cvtisr.sk/buxus/docs/Dusevne_vlastnictvo_a_transfer_techologii_7.pdf

²⁶ V záujme presnej terminológie upozorňujeme, že osobitné predpisy v oblasti priemyselného vlastníctva v súvislosti s licenciou hovoria o „využívaní vynálezu chráneného patentom“, „využívaní úžitkového vzoru“, resp. o „využívaní dizajnu“. Jedinou výnimkou sú ochranné známky, kde sa používa spojenie „používať ochrannú známku“. V oblasti autorského práva je zaužívané spojenie „použiť dielo“. Nevidíme však problém v tom, že zákon o VVI obsahuje len spojenie „licencia na používanie predmetov duševného vlastníctva“, samozrejme za predpokladu, že významovo tento pojem zahŕňa aj „využívanie predmetov duševného vlastníctva“, samozrejme za predpokladu, že významovo tento pojem zahŕňa aj „využívanie predmetov duševného vlastníctva“ v zmysle vyššie uvedeného.

²⁷ Pozri najmä § 24 zákona č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon), § 24 zákona č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch, § 23 zákona č. 517/2007 Z. z. o úžitkových vzoroch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Pre úplnosť je vhodné spomenúť, že v autorskom práve je ekvivalentom pojem „výhradná licencia“; pozri § 70 zákona č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon.

²⁸ Pozri § 73 zákona č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon.

²⁹ Pozri aj § 35 ods. 6 zákona o VVI.

³⁰ Pozri https://ktt.sav.sk/wp-content/uploads/Zasady_06_zverejnene_bez_podpisu.pdf.

³¹ Štatút SAV je dostupný tu: <https://www.sav.sk/?lang=sk&doc=docs-psav&cat=2>.

³² Pozri § 14 ods. 1 písm. e) zákona o SAV.

³³ „Adresáti vnútorného predpisu, resp. noriem v ňom obsiahnutých, bývajú spravidla zamestnanci inštitúcie, vedúci pracovníci (manažéri) a prípadne tiež podriadené

organizačné zložky a organizácie, ktoré pôsobia v rámci danej inštitúcie. Normativita musí byť vždy spoľahlivo odvodená zo všeobecne záväzných právnych predpisov (najmä zákonov) v súlade s ústavným imperatívom autonómnosti a slobody jednotlivca.“ KLINKA, T.: Vnútorné predpisy v oblasti transferu technológií – právny pohľad. TTb 1/2021, dostupný tu: <https://ttb.sk/wp-content/uploads/2021/04/Klinka.pdf>.

³⁴ Napr. Elektrotechnický ústav SAV: http://www.elu.sav.sk/wp-content/uploads/2019/05/Smernica_pat19.pdf.

³⁵ Pozri rozdelenie VVI v rámci SAV: <https://www.sav.sk/?lang=sk&doc=home-ins&odd=3>.

³⁶ Pozri § 20 s názvom „Vnitřní předpisy veřejné výzkumné instituce“ zákona č. 341/2005 Sb. veřejných výzkumných institucích, dostupný tu: <https://www.epi.sk/zscr/2005-341>.

³⁷ KLINKA, T.: Vnútorné predpisy v oblasti transferu technológií – právny pohľad. TTb 1/2021, dostupný tu: <https://ttb.sk/wp-content/uploads/2021/04/Klinka.pdf>.

³⁸ Ustanovenie § 19 ods. 2 zákona o VVI znie: „Dozorná rada má troch členov alebo päť členov, z ktorých najmenej jeden nie je zamestnancom zakladateľa ani inej verejnej výskumnej inštitúcie v jeho zakladateľskej pôsobnosti.“ Ustanovenie § 19 ods. 5 zákona o VVI znie: „Členov dozornej rady vymenúva a odvoláva zakladateľ!“

³⁹ Ustanovenie § 19 ods. 10 zákona o VVI znie: „Vzťah medzi verejnou výskumnou inštitúciou a členom dozornej rady sa spravuje ustanoveniami o príkaznej zmluve, ak z príslušnej príkaznej zmluvy alebo zo zákona nevyplýva iné určenie práv a povinností. Zmluvu s členom dozornej rady uzatvára zakladateľ!“

⁴⁰ PATAKYOVÁ, M., ĎURICA, M., BARTOVÁ, Z. et. al. Obchodný zákonník. Komentár. 3. vydanie. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 879-880.

⁴¹ „Ak sa vykoná voľba práva a všetky ostatné prvky súvisiace so situáciou sa nachádzajú v inej krajine, než je krajina, ktorej právo sa zvolilo, voľba práva by nemala mať vplyv na uplatnenie ustanovení práva tejto krajiny, od ktorých sa nemožno odchýliť dohodou. Toto pravidlo by sa malo uplatniť, či už voľbu práva sprevádzala voľba súdneho orgánu alebo nie. Hoci nebolo úmyslom podstatne zmeniť obsah v porovnaní s článkom 3 ods. 3 Dohovoru z roku 1980 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (7) („Rímsky dohovor“), znenie tohto nariadenia by malo byť v čo najväčšej možnej miere prispôsobené článku 14 nariadenia (ES) č. 864/2007.“, recitál 15 nariadenia

Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008R0593&from=sk>.

⁴² Návrh je dostupný tu: https://www.justice.gov.sk/dokumenty/2022/08/1.-Vseobecna-cast_v2_20220714.pdf.

⁴³ Pozri § 42 ods. 5 zákona o VVI.

⁴⁴ Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2000/211/>.

⁴⁵ Pozri <https://www.vedatechnika.sk/>.

⁴⁶ Ustanovenie § 47a ods. 1 Občianskeho zákonníka znie: „Ak zákon ustanovuje povinné zverejnenie zmluvy, zmluva je účinná dňom nasledujúcim po dni jej zverejnenia.“

Ustanovenie § 47 ods. 4 Občianskeho zákonníka znie: „Ak sa do troch mesiacov od uzavretia zmluvy alebo od udelenia súhlasu, ak sa na jej platnosť vyžaduje súhlas príslušného orgánu, zmluva nezverejnila, platí, že k uzavretiu zmluvy nedošlo.“

Autor:

JUDr. Tomáš Klinka